

บทที่ ๔

ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิต

ของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำในบทที่ผ่านมา ทำให้ทราบถึงลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรม และการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอการศึกษาผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละด้าน ดังนี้

- ๔.๑ ด้านครอบครัว
- ๔.๒ ด้านโรงเรียน
- ๔.๓ ด้านพระสงฆ์
- ๔.๔ ด้านผู้สูงวัย
- ๔.๕ ด้านผู้นำชุมชน
- ๔.๖ ด้านกลุ่มผู้เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมในกิจกรรม

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ สมาชิกของกลุ่มยุวพุทธที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีการนำหลักธรรมต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะหลักไตรสิกขาโดยมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ด้านครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุดของบุคคลที่ดำรงอยู่ในสังคม เป็นสถาบันมูลฐานของสังคม เพราะสมาชิกของสังคมถือกำเนิดมาจากครอบครัวนั่นเอง สถาบันอื่น ๆ จะมีระเบียบหรือความมั่นคงได้ก็สืบเนื่องมาจากสถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง มีการอบรมบ่มนิสัยสมาชิกของครอบครัวให้มีคุณธรรมและเป็นคนดีในสังคม นอกจากนี้ยังมีบทบาทและอิทธิพล

* พระมหาหวมวด สุกกขมโม (โณมศรี), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องความเคารพในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

สำคัญในการจัดเกลาบุคลากรในสังคม ครอบครัวจึงมีคุณสมบัติพิเศษที่แตกต่างจากสถาบันอื่นๆ คือ เป็นสถาบันแรกสุดที่บุคคลได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ จึงมีอิทธิพลต่อบุคคล^๒ หากครอบครัวส่วนใหญ่ของสังคมเป็นครอบครัวที่อบอุ่นรักใคร่ปรองดองมีระเบียบวินัย มีธรรม สมาชิกทุกคนรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบและตระหนักต่อหน้าที่และบทบาทของตนเอง สังคมนั้นก็จะมีแต่ความเจริญ และเรียกว่า เป็นสังคมของผู้ที่มีความเจริญแล้วเพราะทุกคนใน ครอบครัวเป็นผู้ที่ประกอบไปด้วยศีลธรรม จริยธรรม ย่อมจะเกื้อกูลประโยชน์ต่อครอบครัว” บุตร ธิดาที่เชื่อฟังและเคารพบิดามารดา ย่อมได้รับเจริญก้าวหน้าในชีวิต^๔

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิต ของกลุ่มยุวพุทธบ้านผา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตใน ด้านครอบครัวโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ออกเป็นด้าน คือ

ด้านศีล ศีลมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นแนวทางการประพฤติตน ในการดำเนินชีวิต ให้ถูกต้องดีงามอันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นแห่งคุณธรรมนำมาซึ่งคุณมีความไม่ เดือดร้อน^๕ คนที่มีศีลทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัย รู้จักรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย นาย สุนทร ฐระพันธ์ ได้ให้สัมภาษณ์ ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านผา ที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนที่มีความ ประพฤติที่ดี ชอบช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ มีสัมมาคารวะมากขึ้น ไม่มีนิสัยก้าวร้าวมีความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น^๖ สอดคล้องกับคำ ให้สัมภาษณ์ของนายมานิต สุธา ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นผู้ที่ว่านอนสอนง่ายเชื่อฟังบิดา มารดา หรือผู้อาวุโสในครอบครัว เป็นคนมีระเบียบวินัยในตัวเอง รู้จักรับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายจากบิดามารดา ช่วยงานบ้านตามกำลังความสามารถ ตลอดถึงช่วยงานอื่น ๆ พอที่กำลัง ของตนเองจะทำได้^๗ เช่น ช่วยผู้ปกครองทำความสะอาดบ้าน ซักเสื้อผ้า กรอกน้ำใส่ตู้เย็น ช่วย

^๒ รัชนิกร เศรษฐโชติ, สังคมวิทยาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘), หน้า ๑๒๖.

^๓ รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ, “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์(ปัญญานันทภิกขุ)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^๔ โสภ ชาติมันน์, บุคลิกภาพและพัฒนาการ : แนวโน้มสู่พฤติกรรมปกติและการมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ. เอส. พรินต์เฮาส์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๓๐-๑๓๘.

^๕ พระครูวิธานสุนทร (จรินทร์ อาบคำ), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา :กรณีศึกษาวัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๖ สัมภาษณ์ นายสุนทร ฐระพันธ์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗, ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

^๗ สัมภาษณ์ นายมานิต สุธา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘, ๗ มิถุนายน ๒๕๕๕

ทำอาหาร เป็นต้น^๔ แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ มักจะนำแต่ความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เพราะส่วนมากแล้วจะ เป็นคนที่ไม่เชื่อฟังบิดามารดา ครูอาจารย์ ทำอะไรไม่คิด มัวเมาในสิ่งเสพติดทำให้ตนเอง และครอบครัวเดือดร้อน เป็นเด็กก้าวร้าวพูดจาไม่สุภาพ ชอบเที่ยวกลางคืน สร้างความวุ่นวายให้กับครอบครัวและชุมชน^๕

ด้านสมาธิ สมาธิ เป็นการฝึกหัดพัฒนาให้บุคคลมีความตั้งใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง มีสติคอยกำกับในการทำงาน มีความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคที่มากกระทบทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะกิจการในครอบครัว เยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมการทำสมาธิจะเป็นคนที่มีจิตใจที่ร่าเริง เบิกบาน มีความสดชื่นผ่อนคลาย มีความพอใจอิ่มเอมใจ มีสติในการทำงานต่าง ๆ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายเพลิน การะเกด ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเด็กที่มีความตั้งใจในการทำงาน ไม่นำความเดือดร้อนมาให้กับครอบครัว รู้จักรักความสะอาดของกาย วาจา ใจ รู้จักใช้สติก่อนพูด ก่อนทำ^๖ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายหนูพร ธุระพันธ์ ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นมีความคิดมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ง่ายต่อการอบรมสั่งสอน มีความตั้งใจในการทำงาน มีสมาธิในการทำงาน เป็นคนมีเหตุผลในการตัดสินใจ ไม่เป็นคนวู่วาม ^๗ แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่เชื่อฟังคำบอกกล่าวของผู้ใหญ่ ประพฤติตนในทางที่เสื่อม เช่น ดื่มสุรา ควบูหนี่ แต่งกายไม่เรียบร้อย ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อหน้าที่ เป็นผู้แข็งกระด้างเอาแต่ใจตัวเอง มักมีพฤติกรรมในทางที่ผิด ไม่สนใจงานส่วนรวม^๘

ด้านปัญญา ในกระบวนการพัฒนาปัญญานั้น ในกระบวนการพัฒนาปัญญา พระพุทธศาสนายึดหลักของการสร้างศรัทธากับปัญญา ดังนั้น ผู้มีปัญญา จึงกระทำการใดๆ ด้วยความรู้ ความเข้าใจถึงกฎเกณฑ์ และความมุ่งหมายในเรื่องที่ทำ มองเห็นเหตุผล ผลดีและผลเสีย พร้อมทั้งหาหนทางแก้ไข สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางนางรำไพ แก่นภักดี ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนมีเหตุผลในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนในครอบครัว ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีความความอยากรู้,อยากเห็น ,อยากเป็น,อยากทำ,อยากนำกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น^๙ มีความกระตือรือร้นในการทำงานบ้านและงาน

^๔ สัมภาษณ์ นายสุภกฤต แก่นสิงห์, รองหัวหน้าคุ้มป่าม่วง, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

^๕ สัมภาษณ์ นายชนพพล แก่นภักดี, ประธานกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^๖ สัมภาษณ์ นายเพลิน การะเกด, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕, ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

^๗ สัมภาษณ์ นายหนูพร ธุระพันธ์, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑, ประธานชมรมฉาปนกิจสงเคราะห์บ้านคำ – บ้านหนองหมู, ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕

^๘ สัมภาษณ์ นายวิเชษฐ์ สุหุยานาง, สมาชิกกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^๙ สัมภาษณ์ นางรำไพ แก่นภักดี, หัวหน้าศูนย์เด็กเล็กบ้านคำ, ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕

ส่วนรวม ซึ่งเป็นการช่วยฝึกฝนให้เยาวชนรู้งานรู้หน้าที่ไม่รังเกียจการทำงานไม่เป็นคนดูดาย^{๔๔} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายคุณ ฤทธาพรหม ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถทำครอบครัวให้เป็นครอบครัวที่อบอุ่นได้ในทางหนึ่งคือไม่ทำตัวให้เป็นปัญหากับสังคม ไม่นำความเดือดร้อนมาให้กับครอบครัว เยาวชนบางคนสามารถคิดเป็น พูดเป็น และทำเป็น คือ รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ คิดทบทวนงานได้ด้วยตนเอง ทำตัวให้มีจุดเด่น เห็นคุณค่าของตนและคนอื่น เมื่อเกิดปัญหาก็สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความกระตือรือร้นสนใจ พัฒนาตนเองตลอดเวลาซึ่งเป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต^{๔๕} แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่ได้รับความรู้เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง ไม่มีความสามารถไม่กล้าแสดงออกในชุมชน ไม่ส่งเสริมตนเองทั้งด้านร่างกายสติปัญญา จิตใจ และสังคมมองเห็นคุณค่าของตนและคนในครอบครัวต่ำจนเกินไป ไม่คิดและไม่ทำในสิ่งที่สร้างสรรค์^{๔๖}

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ สรุปได้ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านผำได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตในด้านครอบครัวโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ ดังนี้

ด้านศีล ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความประพฤติที่ดีขึ้น ชอบช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ หรือผู้อาวุโสในครอบครัว มีสัมมาคารวะ ไม่มีนิสัยก้าวร้าวมีความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ช่วยงานบ้านตามกำลังความสามารถของตนเอง ตลอดถึงช่วยงานอื่น ๆ พอที่กำลังของตนเองจะทำได้

ด้านสมาธิ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความตั้งใจในการทำงาน มีความคิดมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ง่ายต่อการอบรมสั่งสอน เป็นคนมีเหตุผลในการตัดสินใจ ไม่เป็นคนงูวาม

ด้านปัญญา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนมีเหตุผลในการทำงาน ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถคิดเป็น พูดเป็น และทำเป็น ทำตัวให้มีจุดเด่น เห็นคุณค่าของตนและคนอื่น เมื่อเกิดปัญหาก็สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

๔.๒ ด้านโรงเรียน

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิต เพราะการศึกษานำพาให้ชีวิตมีความเจริญก้าวหน้า สถาบันที่สำคัญที่สุดในการให้การศึกษา คือ โรงเรียน สถาบันโรงเรียนมิใช่เพียงแต่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ด้านวิชาการแก่เด็กเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่สถาบันโรงเรียนยังมีหน้าที่อัน

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายอาทิตย์ มนต์รี, รองหัวหน้าคุ้มหนองคู, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายคุณ ฤทธาพรหม, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓, ๕ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๖} สัมภาษณ์ นางสาวกมลวรรณ แสนหวั่งส์, กรรมการกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

ยิ่งใหญ่ในการอบรมสั่งสอน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่งดงามแก่เด็กด้วย เพื่อให้เด็กมีทั้งความรู้และเป็นคนดีในสังคม มีความสุภาพอ่อนน้อมมีสัมมาคารวะรู้จักเคารพต่อสิทธิหน้าที่ของตนเองและบุคคลอื่น การศึกษาที่ดีนั้นต้องสามารถเป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่นได้^{๑๙} ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการให้การอบรมสั่งสอน ก็คือ ครู ครูจึงเป็นปราชญ์บุคคลที่ทุกคนควรให้ความเคารพนับถืออย่างยิ่ง ส่วนนักเรียนหรือลูกศิษย์ ต้องประพฤติตนเป็นคนดี ได้แก่ ความเคารพในการศึกษา เคารพต่อสถาบัน ไม่ทำตัวเป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงสถาบัน รวมทั้งการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบของโรงเรียน^{๒๐}

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในด้านการศึกษาโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ใช้ออกเป็นด้าน คือ

ด้านศีล การรู้จักเคารพสิทธิหน้าที่ของตนเองและคนอื่น ได้แก่ การมีความเคารพซึ่งกันและกัน ทุกคนต้องรู้จักให้เกียรติซึ่งกันและกันด้วย ถ้าหากว่าเราไม่เคารพในกติกาสอนของโรงเรียน เช่น การไม่เคารพในสิทธิผู้อื่น เวลาเรียนไม่ตั้งใจเรียน มีการส่งเสียงดังรบกวน เล่นไม่เป็นที่เป็นทาง เป็นต้น เป็นการประพฤติที่ขาดความเคารพกฎเกณฑ์ของโรงเรียน กล่าวได้ว่าเป็นการขาดระเบียบวินัยที่งดงาม ดังนั้น คุณธรรมเรื่องความเคารพจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูและนักเรียนต้องมีและควรปลูกฝังกันให้มากขึ้น นางรำไพ แก่นภักดี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความสามารถและยึดมั่นในประพฤติปฏิบัติที่ดี มีกิริยามารยาทเรียบร้อยเชื่อฟังครูอาจารย์มีจิตสาธารณะทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่เกี่ยงงานเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ตรงต่อเวลาความขยันขันแข็งมีความมุ่งมั่นในการทำงานผลงานที่ทำจึงเป็นที่น่าพอใจเป็นที่รักใคร่ต่อผู้พบเห็นเป็นที่ยกย่องของสังคม^{๒๑} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางดวงจันทร์ พิเนตร ว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนว่านอนสอนง่าย รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน รู้จักการใช้เหตุผล ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานศึกษา^{๒๒} แตกต่างจากผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ทำงานตามที่ครูสั่งเท่านั้น หรือทำเพื่อต้องการคะแนนไม่มีภาวะความเป็นผู้นำ มักจะทำอะไรตามใจตนเอง

^{๑๙} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), วัฒนธรรมกับการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง จำกัด, ๒๕๓๒), หน้า ๓๐.

^{๒๐} พระมหาหวมวด สุภทฺธโม (โสมศรี), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องความเคารพในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางรำไพ แก่นภักดี, หัวหน้าศูนย์เด็กเล็กบ้านคำ, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางดวงจันทร์ พิเนตร, ครูโรงเรียนชุมชนบ้านคำ, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

ไม่มีเหตุผลเป็นคนเกรง หัวคือ ไม่ปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา ไม่เคารพเชื่อฟัง ครู อาจารย์ เอาตัวเองเป็นที่ตั้ง^{๒๑}

ด้านสมาธิ การตั้งใจศึกษาก็เป็นหน้าที่หนึ่งของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ตั้งใจศึกษาในคำสั่งสอนของครูอาจารย์ มีใจฝักใฝ่ในสิ่งที่ตนทำ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลอย เพราะการเรียนของนักเรียน ถ้าจิตใจเลือนลอย เวลาเรียนหนังสือ จะทำให้เสียสมาธิไม่เข้าใจในเรื่องที่ตนเรียนได้ดีเท่าที่ควร สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายโยทิน ไชยเสนา ว่ากลุ่มยุวพุทธบ้านคำที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความตั้งใจในการศึกษา มีความเป็นผู้นำ ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ทำกิจกรรมส่วนรวมด้วยความเต็มใจ รับผิดชอบงานดี มารยาทเรียบร้อย มักช่วยงานส่วนรวม เป็นที่รักใคร่ของครู มีความรู้ความเข้าใจในพิธีกรรมทางศาสนามากกว่าคนทั่วไป^{๒๒} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางดวงจันทร์ พิเนตร ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนอ่านสอนง่าย ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน รู้จักการใช้เหตุผล ปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษาเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ^{๒๓} แตกต่างจากผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเด็กที่เห็นแก่ตัวไม่ชอบช่วยเหลือผู้อื่นมาเรียนสายเป็นประจำแต่งกายไม่เรียบร้อยไม่สนใจเรียน ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองเข้าเรียนช้าประจำ เป็นคนก้าวร้าวเป็นคนไม่มีเหตุผลชอบทำอะไรตามใจตนเองตามอารมณ์ของตนจึงทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี^{๒๔}

ด้านปัญญา เนื่องจากในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางสถาบันการศึกษามีบทบาทหน้าที่คล้ายกับสถาบันครอบครัว ส่วนหนึ่งเนื่องด้วยเด็กและเยาวชนยังคงต้องใช้ชีวิตในการศึกษาหาความรู้อยู่ในโรงเรียน หากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการเอาใจใส่ในด้านการศึกษา อบรมบ่มนิสัยอย่างดีพอ ย่อมจะมีผลต่อการสร้างปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กได้ในอนาคต^{๒๕} แต่ถ้าหากเด็กได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ รู้จักใช้ความคิดและเหตุผลที่ลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้น สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางฉวีวรรณ ไชยเสนา ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับวิชาการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนจากครูให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นทาง

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายอภิวัฒน์ เดชอุดมวรกุล, ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านคำ, ๗ มิถุนายน ๒๕๕๕

๒๕๕๕

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายโยทิน ไชยเสนา, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสูงยาง, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางดวงจันทร์ พิเนตร, ครูโรงเรียนชุมชนบ้านคำ, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๒๔} สัมภาษณ์ นางฉวีวรรณ ไชยเสนา, ครูโรงเรียนชุมชนบ้านคำ, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๒๕} รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ, “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมั่งคณาจารย์

(ปัญญานันตภิกขุ)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.

วิชาการมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา กล้าแสดงออก รู้จักคิด เป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๒๖} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ นางสาว อนงค์นาถ ฐระพันธ์ ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตัวเองไม่เอา รัดเอาเปรียบเพื่อนหรือคนอื่น ๆ ทุกคนให้แกเห็นส่วนรวมมากกว่าส่วนตนให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดถึงกิจกรรมของโรงเรียน กล้าทำ กล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักคิดเป็น และแก้ปัญหา เป็น^{๒๗}แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือไม่สามารถสร้างความคิดใหม่ ๆ ที่ดี ๆ ให้เกิดขึ้นได้ ไม่พัฒนาตนเองไม่สนับสนุนไม่ส่งเสริมทางการศึกษา ไม่ปลูกฝังความคิดไม่สมควรสามัคคี ไม่มีประสิทธิภาพทางการศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่ไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมของประชาชนชาว ไทย ไม่ส่งเสริมทางการศึกษาไม่รักษาความเป็นไทย ไม่ใส่ใจในงานส่วนรวม^{๒๘}

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิต ของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ สรุปลได้ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้การ ดำเนินชีวิตในด้านโรงเรียนโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ ดังนี้

ด้านศีล ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถและยึดมั่นในความประพฤติ ปฏิบัติที่ดี มีกิริยามารยาทเรียบร้อยเชื่อฟังครูอาจารย์มีจิตสาธารณะทำงานตามหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายไม่เกียจงาน รู้จักการใช้เหตุผล ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานศึกษา

ด้านสมาธิ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความตั้งใจในการศึกษา มีความเป็นผู้นำ ขยันหมั่นเพียร ในการทำงาน ทำกิจกรรมส่วนรวมด้วยความเต็มใจ รับผิดชอบงานดี ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความตั้งใจ

ด้านปัญญา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับวิชาการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนจากครูให้มีความ กระตือรือร้นมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นผลให้มีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา กล้าแสดงออก รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นไม่เอา รัดเอาเปรียบเพื่อนหรือคนอื่น ๆ ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอด ถึงกิจกรรมของโรงเรียน มุ่งมั่นในการทำงาน มีความรู้ความเข้าใจในพิธีกรรมทางศาสนา มากกว่า คนทั่วไป

^{๒๖} สัมภาษณ์ นางจิวิวรรณ ไชยเสนา, ครูโรงเรียนชุมชนบ้านคำ, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางสาวอนงค์นาถ ฐระพันธ์, เจริญญิกกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ, ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางจิวิวรรณ ไชยเสนา, ครูโรงเรียนชุมชนบ้านคำ, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

๔.๓ ด้านพระสงฆ์

พระสงฆ์เป็นบุคลากรที่สำคัญของสังคม และทำหน้าที่ในการสืบอายุพระพุทธศาสนา ให้ดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันแล้ว ยังทำหน้าที่ของมนุษย์ในฐานะที่อยู่อาศัยในสังคมและได้ทำหน้าที่ในการสงเคราะห์ช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ^{๒๙} โดยเฉพาะการนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เพื่อสั่งสอนให้แก่เด็กและประชาชน เพราะถือว่าพระสงฆ์เป็นบุคลากรที่สำคัญของสังคม ดังนั้น ในแง่ของการพัฒนาเด็ก ในส่วนที่เป็นบทบาทหน้าที่ของ พระสงฆ์ คือให้การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนของชาติ ให้มีจิตสำนึกในการประพฤติและปฏิบัติตนที่ถูกต้องดีงาม รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สามารถนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาไปใช้ในการปฏิบัติตน และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งพระสงฆ์สามารถพัฒนาเยาวชน ให้เป็นเป็นผู้ที่มีคุณธรรมมีคุณภาพ หรือเป็นทั้งคนดีคนเก่ง ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตของเยาวชน เหล่านั้นประสบกับความสงบสุข และส่งผลต่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ของสังคม ตลอดจน ประเทศชาติต่อไป

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในด้านเกี่ยวกับพระสงฆ์ โดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ใช้ออกเป็นด้าน คือ

ด้านศีล บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย งานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือการให้คำแนะนำทางจิตใจ สามารถเป็นที่พึ่งทางจิตใจ การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง การประพฤติตนให้การอบรมเรื่องศีลธรรม จริยธรรมแก่เยาวชน และการสอนให้เยาวชนรู้จักรับผิดชอบต่อน้ำหนักของตนเอง มีกิริยามารยาทเรียบร้อยดีงาม ปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม ลดละเลิกอบายมุข อันเป็นทางแห่งความเสื่อมทรามในชีวิต ไม่ทุจริต ดำรงชีพด้วยอาชีพสุจริตไม่สร้างปัญหาให้สังคม สิ่งแวดล้อม พระปริชา ทุมมธีโร ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นบุคคลที่มีกิริยามารยาทดี เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนเวลาเข้าไปสนทนากับพระภิกษุ รู้จักกาล รู้จักเวลา ปฏิบัติตนกับพระภิกษุได้ถูกต้องด้วยความไม่เก้อเขิน พูดจาด้วยความเคารพไม่ก้าวร้าว ยึดมั่นปฏิบัติตามหลักพระธรรมคำสอนของศาสนา^{๓๐} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายพรเทพ ศรีวรรณ ว่า การได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มยุวพุทธบ้านคำนั้น ทำให้เป็นคนที่มีสัมมาคารวะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนมากขึ้น มองเห็นความสำคัญทางศาสนามีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าไปทำบุญหรือช่วยงานที่วัด มีส่วนช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชน เช่น การแต่งกายไปทำบุญ ผู้หญิงต้องใส่ผ้าถุงเท่านั้น ส่วนผู้ชายใส่กางเกงขายาวเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเคารพในสถานที่ และเป็น

^{๒๙} รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ, “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระปริชา ทุมมธีโร, ๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

การแสดงออกถึงความเคารพในพระสงฆ์อีกด้วย^{๓๑}แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่ชอบทำบุญตักบาตรหรือฟังธรรม เพราะถือว่าการฟังธรรมเป็นเรื่องน่าเบื่อ จึงเป็นเด็กที่ขาดคุณธรรม ขาดศีลธรรมจะมองว่าการเข้าวัดฟังธรรมเป็นเรื่องของคนแก่เป็นเรื่องหล้าหลังไม่ทันสมัยและการเข้าวัด ฟังธรรมเป็นเรื่องไม่มีความสำคัญจึงเป็นคนที่มีจิตใจก้าวร้าว ขาดความเคารพต่อพระสงฆ์^{๓๒}

ด้านสมาธิ เกี่ยวกับสมาธินั้น เป็นการพัฒนาศักยภาพของจิตใจให้มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง กล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร มีกำลังใจ ไม่ย่อท้อ เป็นจิตที่มีสุขภาพกล่าวคือมีความเบิกบาน ผ่องใส ไม่เครียด มีความสุขสงบฝึกฝนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ พระครูวรธรรโมภาส ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะรู้จักการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์มีสัมมาคารวะ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจในการทำงาน ทำด้วยความเต็มใจ มีความฝึกฝนในการช่วยเหลือในกิจการต่างๆ ชอบทำบุญ อยากจะมีส่วนร่วมในการบำรุงพระพุทธศาสนา^{๓๓} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายชนารักษ์ เสน่ห้วงศ์ ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบในการทำงาน กล้าพูดจากับพระสงฆ์กล้าเข้าไปรับใช้ มีความคุ้นเคยกับพระสงฆ์หรือคุ้นเคยกับวัด ชอบไปทำบุญในเวลาอันเหมาะสมมีความพอใจในการรับใช้พระสงฆ์ เมื่อได้รับมอบหมายงานก็ทำด้วยความเต็มใจ และตั้งใจทำงานเต็มความสามารถของตน^{๓๔}แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ มักไม่ค่อยเข้าใกล้พระสงฆ์ห่างเหินจากพระสงฆ์หรือวัด ไม่รู้วิธีการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ ไม่มีศีลธรรมในใจประพฤติตนไม่เหมาะสม ถือว่าการเข้าวัดฟังธรรมเป็นหน้าที่ของคนแก่ จึงไม่สนใจกิจกรรมของทางวัด^{๓๕}

ด้านปัญญา เกี่ยวกับปัญญานั้น เป็นการพัฒนารู้ความสามารถ ให้มีความฝึกฝนเรียนรู้ รู้สามารถแยกแยะระหว่างความดีกับความชั่วได้ มีศรัทธา มีความเข้าใจนำไปสู่การแก้ปัญหา ที่ถูกต้อง สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน หวังความเจริญก้าวหน้าในการศึกษา พระหัด สุเมธโส ได้ให้สัมภาษณ์ ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเชื่อและศรัทธาในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เชื่อฟังคำสั่งสอนของพระสงฆ์ มีศรัทธาและน้อมนำเอาคำสั่งสอนของท่านไปปฏิบัติ เป็นการนำสิ่งที่ดี ๆ มาสู่ตนและคนอื่น^{๓๖} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายจิรายุ ภารัง ว่า จากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ทำ

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายพรเทพ ศรีวรรณ, รองประธานกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายจิรายุ ภารัง, รองหัวหน้ากลุ่มกลาง, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระครูวรธรรโมภาส, เจ้าอาวาสวัดบ้านคำใหญ่, ๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายชนารักษ์ เสน่ห้วงศ์, หัวหน้ากลุ่มนอก, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายเกรียงไกร เสน่ห้วงศ์, กรรมการกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๓๖} สัมภาษณ์ พระหัด สุเมธโส, ๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

ให้ มีความเคารพ สถานที่คือวัดและให้ความเคารพในพระสงฆ์ รู้และเข้าใจในการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์มากขึ้น เข้าใจในหลักศาสนพิธีและให้ความสำคัญในการช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ในวัด เมื่อมีโอกาสก็มาทำบุญอยู่เป็นประจำ^{๓๓} แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่มีความเคารพ ไม่รู้วิธีจะปฏิบัติต่อพระสงฆ์ และไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ โดยคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนขาดความเคารพต่อสถานที่และพระสงฆ์^{๓๔}

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านผา สรุปได้ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านผาได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในด้านพระสงฆ์โดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ ดังนี้

ด้านศีล ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นบุคคลที่มีกิริยามารยาทดี เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนมากขึ้น เวลาเข้าไปสนทนากับพระภิกษุ รู้จักกาล รู้จักเวลา ปฏิบัติตนกับพระภิกษุได้ถูกต้องด้วยความไม่เก้อเขิน พุดจาด้วยความเคารพไม่ก้าวร้าว มองเห็นความสำคัญทางศาสนามีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าไปทำบุญหรือช่วยงานที่วัด

ด้านสมาธิ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจในการทำงาน ทำด้วยความเต็มใจ มีความใส่ใจในการช่วยเหลือในกิจการต่างๆ ชอบทำบุญ เมื่อได้รับมอบหมายงานก็ทำด้วยความเต็มใจ และตั้งใจทำงานเต็มความสามารถของตน

ด้านปัญญา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเชื่อและศรัทธาในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เชื่อฟังคำสั่งสอนของพระสงฆ์ มีศรัทธาและเชื่อมั่นนำเอาคำสั่งสอนของท่านไปปฏิบัติ รู้และเข้าใจในการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์มากขึ้น เข้าใจในหลักศาสนพิธีและให้ความสำคัญในการช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ในวัด

๔.๔ ด้านผู้สูงวัย

ผู้สูงวัย เป็นบุคคลที่เคยทำคุณประโยชน์ต่อสังคมมาก่อน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันท่านเหล่านั้นอาจจะถูกลดบทบาททางสังคมลงไปตามสภาพการณ์ของสังคมมนุษย์ที่เข้าสู่วัยชราจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นกรณีพิเศษในด้านต่างๆ เช่น ปัจจัย ๔ มีอาหาร เสื้อผ้าที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่วัย เป็นต้น ตลอดจนการดูแลสุขภาพในด้านสุขภาพจิต เพราะอารมณ์ของผู้สูงวัยมีความหวนไหวได้ง่าย แม้ว่าจะเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์ต่างๆ มามากแล้วก็ตาม^{๓๕}

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายจิรายุ ภารัง, รองหัวหน้าคุ้มกลาง, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายธนกฤต ฤทธาพรหม, หัวหน้าคุ้มปายาง, ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๓๕} พระครูใบฎีกาโสภณ กิจจุสาโร (จันทร์เพ็ญ), “การประยุกต์หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มผู้สูงวัยในเขตตำบลบ้านห้วย อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์

ผู้ให้การดูแลหรืออยู่ใกล้ชิดผู้สูงวัย จะต้องตระหนักและเข้าใจถึงสภาพของผู้สูงวัยว่าเป็นวัยที่สังคมให้ความสำคัญน้อยลง สมาชิกในครอบครัวให้เวลาน้อยลงโดยเฉพาะบุตรหลาน ฉะนั้นจึงเป็นปัญหาของสังคมที่คล้ายกัน คือ ผู้สูงวัย รู้สึกว่าตนถูกทอดทิ้งหรือปล่อยให้ใช้ชีวิตอยู่อย่างไม่มีเพื่อน ดูเหมือนว่าตนจะเป็นภาระของบุตรหลานและญาติมิตร จึงมีความน้อยใจในเรื่องเหล่านี้ได้ง่าย เหตุฉะนั้นบุตรหลานจึงควรให้ความสำคัญกับผู้สูงวัยเป็นพิเศษ โดยการเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของท่าน ไม่ปล่อยให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ให้ความเคารพต่อท่านทั้งด้านกาย วาจา และใจ

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในด้านผู้สูงวัยโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ใช้ออกเป็นด้าน คือ

ด้านศีล การให้ความเคารพต่อผู้สูงวัยนั้น เป็นหน้าที่อันสำคัญอย่างหนึ่งของบุตรหลานที่ต้องกระทำไม่แต่เฉพาะในครอบครัวของตนเท่านั้นแต่ยังหมายถึงผู้สูงวัยทั่วไป เพราะนอกจากจะแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนแล้ว ยังบ่งบอกถึงการได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดา มารดา หรือ บุคคลอื่น ๆ ในชุมชนอีกด้วย จากที่กล่าวมานี้นายแก้ว ไชยเสนา ได้ให้สัมภาษณ์ ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำที่เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติตนต่อผู้สูงวัยด้วยความเคารพ ชอบช่วยเหลือหรือบริการผู้สูงวัย^{๔๐} มีความพอใจในการรับใช้ มีความรักและผูกพันกับผู้สูงวัยมีความอบอุ่นเมื่ออยู่กับผู้สูงอายุ เพราะถือว่า ผู้สูงวัยเป็นหลักของครอบครัว^{๔๑} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายโยทิน ไชยเสนา ว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้มีความนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ เช่น ในการไปทำบุญจะยึดปฏิบัติตามผู้สูงวัยที่ถือปฏิบัติกันมา ตัวอย่างเช่น การมาทำบุญตักบาตรที่วัดต้องนุ่งผ้าถุงเข้าเท่านั้น^{๔๒} อีกทั้งการตักบาตรปฏิบัติถูกต้องตามประเพณีของหมู่บ้าน คือ ประเพณีการตักบาตรของบ้านคำต้องเรียงแถวตามลำดับอายุ ต้องเริ่มจากผู้ชายที่มีอายุมากเรียงลงมาตามลำดับอายุ ต่อจากนั้นจึงต่อด้วยผู้หญิงที่มีอายุมากเรียงลงมาจนถึงผู้ที่มีอายุน้อยที่สุดผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้องและไม่เก้อเขิน^{๔๓} แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่ให้ความสนใจกับผู้สูงวัย ไม่เชื่อฟังคำสั่ง

มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๔๐} สัมภาษณ์ พ่อแก้ว ไชยเสนา, ปราชญ์ชาวบ้าน, ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายศุภกฤต แก่นสิงห์, รองหัวหน้าคุ้มปาม่วง, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายโยทิน ไชยเสนา, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสูงยาง, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๓} สัมภาษณ์ พ่อจำปี ฤทธาพรหม, ปราชญ์ชาวบ้าน, ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

สอนของท่าน เป็นคนก้าวร้าว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดปัญหาเยาวชนทะเลาะวิวาทกันในชุมชน^{๔๔}

ด้านสมาธิ การมีความตั้งใจที่จะให้ความช่วยเหลือผู้สูงวัยเมื่อมีโอกาที่จะทำได้ การแสดงออกถึงความกตัญญูต่อบุคคลที่ ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ เห็นคุณค่าของผู้สูงวัย การมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติรับใช้ต่อผู้สูงวัยตามกำลังความสามารถของตนถือเป็นสิ่งที่เยาวชนทุกคนต้องกระทำ เพราะเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งในการที่จะเป็นคนดีของสังคม เพื่อหวังที่จะนำความสุขความเจริญมาสู่ตนสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายสุนทร ฐะพันธ์ ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านผำที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงวัย โดยให้ความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจและใส่ใจ ดูแลให้ความเคารพต่อผู้สูงวัยด้วยเห็นว่าเป็นปูชนียบุคคลที่ควรให้ความเคารพนับถือ^{๔๕} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางสาวอัญชลี ศรีอาราม ว่า จากการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยให้เกิดความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ เกิดมารยาทที่ดีมีวาจาไพเราะ เป็นตัวอย่างแก่น้อง ๆ ต่อไป แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ เป็นคนที่มีนิสัยก้าวร้าว เจ่งกระด้างต่อผู้ใหญ่ ก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งยังสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัว และในชุมชนอีกด้วย^{๔๖}

ด้านปัญญา สังคมไทยตั้งแต่ดั้งเดิมนั้น เป็นสังคมที่ยึดถือผู้สูงวัยเป็นหลักสำคัญของครอบครัวบรรดาลูกหลาน ก็ให้ความเคารพนับถือว่าผู้สูงวัยมีคุณค่า มีความเป็นผู้นำ มีประสบการณ์ มีคุณธรรมสูงให้ประโยชน์แก่สังคมทุกระดับ เป็นผู้นำทางสติปัญญา เมื่อเยาวชนมองเห็นความสำคัญก็จะทำให้เกิดความเคารพ มีความสำนึกในคุณธรรมของท่านจะทำให้ง่ายต่อการศึกษาเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ จากผู้สูงวัยเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมสติปัญญาสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางรำไพ แก่นักดี ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านผำที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน พุทธาไพเราะชอบช่วยเหลือผู้สูงวัย ชอบพูดคุย สอบถามเรียนรู้ในประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงวัยเพื่อให้เกิดปัญญาพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติในหลักของการดำเนินชีวิต หรือในหลักของศาสนาพิธีต่าง ๆ ที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน^{๔๗} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายนาณกร ฤทธาพรหม ว่า การได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มยุวพุทธบ้านผำนั้นได้ฝึกการอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ แต่ก่อนเคยเป็นคนตัวแข็งไม่ก้มตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่แต่เดี๋ยวนี้เมื่อผู้ใหญ่ผ่านเรารู้จักก้มตัวหรือยกมือไหว้ ตลอดถึงได้เรียนรู้ในหลักของศาสนาพิธีซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากผู้สูงวัย

^{๔๔} สัมภาษณ์ นางสาวกมลชนก ฐะพันธ์, ผู้ช่วยเลขานุการกลุ่มยุวพุทธ, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายสุนทร ฐะพันธ์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓, ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๖} สัมภาษณ์ นางสาวอัญชลี ศรีอาราม, เลขานุการกลุ่มยุวพุทธบ้านผำ, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๗} สัมภาษณ์ นางรำไพ แก่นักดี, หัวหน้าศูนย์เด็กเล็กบ้านผำ, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

มีความเข้าใจสามารถเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเจิน^{๔๘} แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่เห็นคุณค่าของผู้สูงวัย ไม่รู้ และเข้าใจในศาสนาพิธี ไม่มีความสนใจในการเรียนรู้ต่าง ๆ เมื่อมีงานประเพณีที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงวัย ก็ไม่ยอมให้ความช่วยเหลือ ไม่ยอมให้ความร่วมมือ อีกทั้งยังเป็นภาระของผู้สูงวัย และของชุมชนอีกด้วย^{๔๙}

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาวพุทธบ้านคำ สรุปลได้ว่า กลุ่มชาวพุทธบ้านคำได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตในผู้สูงวัยโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ ดังนี้

ด้านศีล ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติตนต่อผู้สูงวัยด้วยความเคารพ มีความนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ชอบช่วยเหลือหรือบริการผู้สูงวัย มีความพอใจในการรับใช้ มีความรักและผูกพันกับผู้สูงวัยมีความอบอุ่นเมื่ออยู่กับผู้สูงอายุเพราะถือว่า ผู้สูงวัยเป็นหลักของครอบครัว

ด้านสมาธิ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงวัย โดยให้ความเคารพเชื่อฟัง คำสั่งสอนของท่าน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจและใส่ใจ ดูแลให้ความเคารพต่อผู้สูงวัยด้วยเห็นว่าเป็นปวงชนบุคคลที่ควรให้ความเคารพนับถือ

ด้านปัญญา ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ชอบช่วยเหลือผู้สูงวัย ชอบพูดคุย สอบถามเรียนรู้ในประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงวัยเพื่อให้เกิดปัญญาพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติในหลักของการดำเนินชีวิต ตลอดจนได้เรียนรู้ในหลักของศาสนาพิธีจากผู้สูงวัย ทำให้มีความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเจิน

๔.๕ ด้านผู้นำชุมชน

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่จะต้องมีการดำรงชีวิตเป็นกลุ่ม เป็นชุมชน การอยู่เป็นสังคมจึงมีความแตกต่างกัน และมีความหลากหลาย ทั้งในด้านของความรู้สึกรู้จักคิด ความต้องการ ทำให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำให้เกิดการพัฒนาและในขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาหะหว่างกัน เพื่อให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เพื่อสนองต่อความต้องการและบรรลุประโยชน์ ความสำเร็จที่เป็นจุดหมาย ก็ต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจระหว่างกันเป็นสำคัญ ซึ่งสื่อกลางที่สำคัญในการช่วยประสานคนให้ร่วมแรงร่วมใจกัน คือ “ผู้นำ” ผู้ที่เป็นบุคคลที่จะมาช่วยประสานกำลังแรงใจและสมองในการทำงานร่วมกันในทางที่ดีเป็นธรรมให้กับสังคม เหตุนี้งานในการพัฒนาชุมชน ผู้นำ

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายธณกร อุทธาพรหม, หัวหน้าคุ้มป่ายาง, ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายชนารักษ์ แสนหวั่งค์, หัวหน้าคุ้มนอก, ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๕

ชุมชนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ระดมทรัพยากรในด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการกิจกรรมการพัฒนา และเพื่อให้งานพัฒนานั้นไปสู่จุดหมายได้ดีขึ้น^{๕๐}

ผู้นำชุมชน คือ บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้พฤติกรรมของผู้นำชุมชนจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญดังนั้นผู้นำของชุมชนจึงมีความสำคัญในงานพัฒนาชุมชน ถ้าชุมชนมีผู้นำที่ดีมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน รวมถึงมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ ก็สามารถทำให้ชุมชนนั้นๆ ขับเคลื่อนงานพัฒนาได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าชุมชนใดมีผู้นำที่ไม่ดีไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ก็จะทำให้การพัฒนาในชุมชนนั้นเคลื่อนไปได้ช้า และสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาชุมชน คือการร่วมมือกันของคนในชุมชน คนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมและร่วมมือกันในทุกๆ กระบวนการพัฒนาด้วย ต่อให้มีผู้นำที่ดีขนาดไหนถ้าขาดองค์ประกอบส่วนนี้ไป การพัฒนาชุมชนก็เกิดขึ้นได้ยาก^{๕๑} เหตุนี้ชนเขาวงกตจึงควรให้ความสำคัญกับผู้นำ โดยการเอาใจในกิจการหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้ความเคารพต่อท่านทั้งด้านกาย วาจา และใจ

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในด้านผู้นำชุมชนโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ใช้ออกเป็นด้าน คือ

ด้านศีล การให้ความเคารพต่อผู้นำนั้น เป็นหน้าที่อันสำคัญอย่างหนึ่งของเยาวชนที่ต้องกระทำไม่แต่เฉพาะในครอบครัวของตนที่ถือว่าบิดาผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวเท่านั้นแต่ยังหมายถึงผู้นำทั่วไป เพราะนอกจากจะแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนแล้ว ยังบ่งบอกถึงการได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดา มารดา หรือบุคคลากรอื่น ๆ ในชุมชนอีกด้วย จากที่กล่าวมานี้นายมานิต สุดชา^{๕๒} ได้ให้สัมภาษณ์ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำที่เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติตนต่อผู้นำชุมชนด้วยความเคารพ ชอบช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน มีความพอใจในการรับผิดชอบในหน้าที่ เพราะถือว่าการได้ร่วมรับผิดชอบงานในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

ด้านสมาธิ การมีความตั้งใจที่จะให้ความช่วยเหลือในกิจการของผู้นำชุมชนเมื่อมีโอกาสที่จะทำได้ การแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในชุมชน เห็นคุณค่าความสำคัญของผู้นำชุมชน การมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติรับใช้ต่อผู้นำชุมชนตามกำลัง

^{๕๐} สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์.ภาวะผู้นำ:ทฤษฎีและปฏิบัติ. (กรุงเทพมหานคร : บริษัทบุ๊คลิงค์ จำกัด, ๒๕๕๓) หน้า ๓๖

^{๕๑} กวี วงศ์พุด, ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : บี.เค. อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๕๒) หน้า ๑๕

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายมานิต สุดชา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘, ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

ความสามารถของตนถือเป็นสิ่งที่เยาวชนทุกคนต้องกระทำ เพราะเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งในการที่จะเป็นคนดีของสังคม เพื่อหวังที่จะนำความสุขความเจริญมาสู่ตนสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายสุนทร ธุระพันธ์ ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้ให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน โดยให้ความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจ และเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย^{๕๓} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางสาวอัญชลี ศรีอาราม ว่า จากการเข้าร่วมกิจกรรมช่วยให้เกิดความรับผิดชอบต่อน้ำที่ รู้จักความรับผิดชอบในกิจกรรมส่วนรวม เป็นตัวอย่างแก่น้อง ๆ ต่อไป แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ เป็นคนที่ไม่เห็นความสำคัญกับชุมชน จึงทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งยังสร้างความเดือดร้อนให้กับในชุมชนอีกด้วย^{๕๔}

ด้านปัญญา สังคมทั่วไป เป็นสังคมที่ยึดถือผู้นำเป็นหลักสำคัญในการบริหารกิจการต่างๆ เริ่มแต่สถาบันครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงประเทศ เหตุนี้ผู้นำจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าสังคมใดมีผู้นำที่มีสติปัญญามาก มีคุณธรรมสูง สังคมนั้นก็จะมีความเจริญรุ่งเรืองได้เร็ว เยาวชนจึงควรที่จะได้ตระหนักถึงการให้ความสำคัญของผู้นำให้มีความเคารพนับถือว่าผู้นำนั้นมีคุณค่า มีความสามารถ มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรมสูงให้ประโยชน์แก่สังคมทุกระดับ เป็นผู้นำทางสติปัญญา เมื่อเยาวชนมองเห็นความสำคัญก็จะทำให้เกิดความเคารพ มีความสำนึกในคุณธรรมของท่านจะทำให้ง่ายต่อการศึกษาเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมสติปัญญาสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนายเพลิน การะเกด ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านคำที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ชอบช่วยเหลือผู้กิจกรรมในชุมชน ชอบพูดคุย สอบถามเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดปัญญาพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติในหลักของการดำเนินชีวิต หรือในหลักประกอบอาชีพ^{๕๕} สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของนางสาวอนงค์นาล ธุระพันธ์ ว่า การได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มยุวพุทธบ้านคำนั้นได้ฝึกการทำงานกับผู้นำชุมชน แต่ก่อนเคยเป็นคนเป็นคนไม่มีความรับผิดชอบ แต่เมื่อได้ร่วมทำงานกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ทำให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น เห็นความสำคัญในการทำงานส่วนรวมมากขึ้น ตลอดจนได้เรียนรู้หลักในการทำงาน มีความเข้าใจสามารถเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเขิน^{๕๖} แตกต่างจากผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่เห็นคุณค่าของผู้การ

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายสุนทร ธุระพันธ์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗, ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๕๔} สัมภาษณ์ นางสาวอัญชลี ศรีอาราม, เลขานุการกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายเพลิน การะเกด, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕, ๖ มิถุนายน ๒๕๕๕

^{๕๖} สัมภาษณ์ นางสาวอนงค์นาล ธุระพันธ์, เจริญญิกกลุ่มยุวพุทธบ้านคำ, ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕

ทำงานส่วนรวม ไม่มีความสนใจในการเรียนรู้ต่าง ๆ เมื่อมีงานเกี่ยวกับชุมชน ก็ไม่ยอมให้ความช่วยเหลือ ไม่ยอมให้ความร่วมมือ อีกทั้งยังเป็นภาระของชุมชนอีกด้วย^{๕๖}

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านผา สรุปได้ว่า กลุ่มยุวพุทธบ้านผาได้นำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตในผู้นำชุมชนโดยแบ่งลักษณะการนำมาประยุกต์ ดังนี้

ด้านศีล ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติตนต่อผู้นำชุมชนด้วยความเคารพ มีความนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ชอบช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน มีความพอใจในการรับผิดชอบในหน้าที่ เพราะถือว่า การได้ร่วมรับผิดชอบงานในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

ด้านสมาธิ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรม ได้ให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน โดยให้ความเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจ และเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักความรับผิดชอบในกิจกรรมส่วนรวม

ด้านปัญญา เป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ชอบช่วยเหลือผู้กิจกรรมในชุมชน ชอบพูดคุย สอบถามเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดปัญญาพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติในหลักของการดำเนินชีวิต หรือในหลักประกอบอาชีพ เป็นการฝึกการทำงานกับผู้นำชุมชน มีความรับผิดชอบมากขึ้น เห็นความสำคัญในการทำงานส่วนรวม ตลอดถึงได้เรียนรู้หลักในการทำงาน มีความเข้าใจสามารถเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเขิน

๔.๖ ด้านกลุ่มผู้เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมในกิจกรรม

จากการศึกษาและสัมภาษณ์ผลของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านผา สรุปได้ว่า การนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตของกลุ่มยุวพุทธบ้านผา ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม กับผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านศีล

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความประพฤติที่ดี มีสัมมาคารวะ ไม่มีนิสัยก้าวร้าวมีความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ชอบช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ หรือผู้อาวุโสในครอบครัว เชื่อฟังครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา มีจิตสาธารณะ เมื่อเข้าไปสนทนากับพระภิกษุหรือผู้สูงวัย ก็ปฏิบัติตนกับพระภิกษุหรือผู้สูงวัยได้ถูกต้องไม่เก้อเขิน พูดจาด้วยความเคารพไม่ก้าวร้าว รู้จักกาล รู้จักเวลา ที่เหมาะสม

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายชนารักษ์ แสนหวั่งค์, หัวหน้าคุ้มนอก, ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๕

ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นคนที่ไม่เคารพเชื่อฟัง บิดามารดา ครู อาจารย์ ไม่เชื่อฟังคำบอกกล่าวของผู้ใหญ่ ประพฤติตนในทางที่เสื่อม เช่น ดื่มสุรา ดูหนัง แต่ร่างกายไม่เรียวร้อย ไม่ปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา ขาดความรับผิดชอบ มักจะทำให้ตนเอง และครอบครัวเดือดร้อน เป็นคนก้าวร้าวพูดจาไม่สุภาพ ชอบเที่ยวกลางคืน ไม่สนใจงานส่วนรวมสร้างความุ่นวายให้กับครอบครัวและชุมชน

ด้านสมาธิ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความตั้งใจในการทำงาน ตั้งใจในการศึกษา เมื่อได้รับมอบหมายงานก็ทำด้วยความเต็มใจ และตั้งใจทำงานเต็มความสามารถของตน มีความฝักใฝ่ในการช่วยเหลือในกิจการต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ง่ายต่อการอบรมสั่งสอน เป็นคนมีเหตุผลในการตัดสินใจ เป็นคนมีเหตุผล ไม่เป็นคนวู่วาม

ผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ขาดความตั้งใจในการทำงาน ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่มีเหตุผลเป็นคนเกรี้ยว หัวดื้อ ไม่สนใจการเรียน ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นคนที่มีนิสัยก้าวร้าว เียงกระด้างต่อผู้ใหญ่ไม่รู้วิธีการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ ไม่มีศีลธรรมในใจประพฤติตนไม่เหมาะสม ถือว่าการเข้าวัดฟังธรรมเป็นหน้าที่ของคนแก่ จึงไม่สนใจกิจกรรมของทางวัด ไม่ใส่ใจในงานส่วนรวม

ด้านปัญญา

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับวิชาการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนจากครูให้มีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นผลให้มีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา กล่าวแสดงออก รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดถึงกิจกรรมของโรงเรียนเป็นคนมีเหตุผลในการทำงาน ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีรู้และเข้าใจในการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์มากขึ้น เข้าใจในหลักศาสนพิธีทำให้มีความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเป็นผู้นำได้ ไม่เก้อเขิน

ผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คือ ไม่ได้รับความรู้เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง ไม่มีความสามารถไม่กล้าแสดงออกในชุมชน ไม่ส่งเสริมตนเองทั้งด้านร่างกายสติปัญญา ไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นมองเห็นคุณค่าของตนและคนในครอบครัวต่ำจนเกินไป ไม่คิดและไม่ทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ มักจะทำอะไรตามใจตนเอง ไม่รู้ และเข้าใจในศาสนพิธี ไม่มีความสนใจในการเรียนรู้ต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นภาระของครอบครัว และชุมชนอีกด้วย